

Årsrapport 2016

Ulandssekretariatet
LO/FTF Council

Årsrapport 2016
Udgivet af
Ulandssekretariatet – LO/FTF Council
Islands Brygge 32D, 2300 København S
Telefon: 33737440
Email: mail@loftf.dk
www.ulandssekretariatet.dk

Redaktion: Jacob Rosdahl
Ansvarshavende redaktør: Mads Bugge Madsen
Årsrapport 2016 har bl.a. bidrag fra Lene Frøslev,
Signe Dam Lukowski og Carsten Flint Hunneche.
Layout og produktion: Ægir
Oplag: 600 eks.
Forsidefoto: Bygningsarbejdere i Nepal arbejder
i mange meters højde uden sikkerhed.
Foto: Carsten Snebjerg.

Om Ulandssekretariatet

Ulandssekretariatet blev etableret i 1987 af Danmarks to største hovedorganisationer LO og FTF. Aktiviteterne koncentrerer sig i begyndelsen om solidaritetsarbejde for at fjerne apartheidregimet i Sydafrika og støtte den forbudte sydafrikanske landsorganisation COSATU. Gennem International Faglig Sammenslutning (IFS) og de globale fagforeninger støttede vi projekter med uddannelse af arbejdere.

Ulandssekretariatet er i dag den danske fagbevægelses professionelle udviklingsorganisation med 16 ansatte i Danmark samt danske rådgivere og lokalt ansatte over hele verden. Gennem årene er der sket en stadig udvikling af sekretariatet, som har fokus på teknisk bistandsindsats, kvalitet og troværdighed i arbejdet – med en fleksibel organisation, der er klar til nye udfordringer.

Det grundlæggende udgangspunkt for sekretariatet er fagbevægelsens værdigrundlag og det faglige nationale og globale netværk. Ulandssekretariatet arbejder målrettet inden for Anstændigt Arbejde-dagsordenen på fire overordnede temaområder:

- Skabe anstændige jobs • Sikre arbejderes rettigheder •
- Skabe sociale sikkerhedsnet • Sikre social dialog •

Dermed styrker dansk fagbevægelse kapacitetsopbygning og fortalervirksomhed hos faglige organisationer i udviklingslandene med henblik på, at de udfylder deres rolle på arbejdsmarkedet og bidrager til bæredygtig vækst og beskæftigelse.

Vores bidrag til verdensmålene

I 2016 trådte FN's 17 verdensmål i kraft. Målene skal frem til 2030 sætte kurs mod en mere bæredygtig udvikling for både mennesker og planeten, vi bor på.

Ulandssekretariatets arbejde bidrager til verdensmålenes opfyldelse i vores partnerlande. I Årsrapport 2016 har vi angivet hvilke mål, vores resultater er med til at opfylde.

Samlet bidrager vi især til målene:

Et stort spring mod 2030 eller små hop på stedet

Verden 2030 – Danmarks udviklingspolitiske og humanitære strategi blev vedtaget i starten af 2017. Strategien er vedtaget af et bredt flertal i Folketinget og må på den baggrund forventes at være mere langtidsholdbar end de tidligere udgaver.

Det brede flertal garanterer, at udviklingsbistanden fremover vil udgøre 0,7 procent af bruttonationalindkomsten, hvilket giver en vis arbejdsro. Desuden er der i strategien et større fokus på danske sikkerhedsinteresser, herunder migration, og på danske erhvervsinteresser.

Nogle af de positive elementer i den nye strategi er:

- Større interesse for økonomisk vækst og beskæftigelse.
- Fokus på den private sektors bidrag.
- Mulighed for at arbejde i overgangsøkonomier.

Der er imidlertid også nogle mangler i strategien:

- Definitionen af danske interesser kan forekomme snæver, og problematikken omkring den uformelle økonomi, hvor det store flertal af fattige mennesker i verden kæmper for at overleve, er stort set ikke berørt i strategien.
- Den offentlige sektors bidrag til at skabe gode rammebetingelser for vækst og udvikling er ikke foldet ud.

Især det sidste punkt er problematisk, når man tænker på, hvor vigtigt det er, at det offentlige spiller med i forhold til vækst og beskæftigelse. Det gælder i udformningen af regler, standarder og aftaler for arbejdsmarkedet såvel som etableringen af sociale sikkerhedsnet. For slet ikke at tale om den vigtige offentlige arbejdsstyrke inden for fx uddannelse og sundhed. Det er nødvendigt for Danmark at adressere det faktum, at det offentlige ikke kun er en stribe vigtige services, men i det hele taget et lokomotiv for udvikling i de fattige lande.

Det bedste man kan gøre for at skabe fred og fordragelighed i verden er at udrydde fattigdom. Det bedste man kan gøre for mennesker – mænd som kvinder – er at sikre et arbejde med ordentlige løn- og arbejdsvilkår. Det bedste man kan gøre for unge er at sikre dem en uddannelse og adgang til arbejdsmarkedet.

Det er præcis i den sammenhæng, at dansk fagbevægelse i både den offentlige og private sektor, de danske arbejdsgivere og vores respektive internationale netværk kan gøre en forskel. Det er derfor, Ulandssekretariatet, 3F og DI er indgået i et konsortium for endnu bedre at sikre synergi og udvikling i de arbejdsmarkedsindsatser som vi står for.

Derfor bliver det spændende at se, om den igangværende omlægning af støtten til civilsamfundet, der er en bureaukratisk kraftanstrengelse både for Danida og de organisationer den går ud over, reelt betyder at vækst og jobskabelse prioriteres i udviklingsbistanden, eller om det blot bliver til små hop på stedet.

Lizette Risgaard
Formand for LO
Formand for
Ulandssekretariatet

Bente Sorgenfrey
Formand for FTF
Næstformand for
Ulandssekretariatet

Metallærling på Arusha
Technical College.
Foto: Christian Jepsen

Aftalerne har betydet, at reallønsfaldet er blevet bremset. Foto: Ahmed Hayman

NY AFTALE I TUNESIEN

6 procents lønstigning

● En lønstigning på seks procent med tilbagevirkende kraft i fem måneder. Det er, hvad Tunesiens fagbevægelse og arbejdsgiverorganisationen i 2016 aftalte for halvanden million arbejdere i den private sektor.

”Det er en fornuftig og positiv aftale inden for de vilkår og de vanskelige økonomiske omstændigheder, som Tunesien oplever,” siger Belgasem Ayar, som er vicegeneralsekretær i hovedorganisationen UGTT's (*Union Générale Tunisienne du Travail*) afdeling for privatsektoren.

Reallønnen udhulet

Forhandlingerne har været hårde og undervejs tæt på sammenbrud mellem de to parter, der i 2015 modtog Nobels Fredspris for netop samarbejde og kompromis i forbindelse med overgangen til demokrati efter revolutionen i 2011.

Stigende priser i Tunesien har ædt sig ind på reallønnen for de tunesi-

ske arbejdere. Men krav om kompensation i form af en lønstigning på det private arbejdsmarked blev i lang tid afvist af arbejdsgiverne med henvisning til, at arbejdsmarkedet har været stærkt presset siden starten af det arabiske forår i 2011, og at mange investorer har trukket sig ud af landet.

Trussel om generalstrejke endte i dialog

Truslen om en generalstrejke, der ville have lammet hele Tunesien, var med til at få arbejdsgiverne til forhandlingsbordet, men regeringen har også været stærkt medvirkende til at få forhandlingerne til at glide.

Med den seneste aftale har 2,3 millioner arbejdere i Tunesien fået et lønloft. Sidste år blev der indgået aftaler for det offentlige arbejdsmarked via trepartsforhandlinger med regeringen. Her fik 800.000 offentligt ansatte en lønstigning på mere end 15 procent.

Se Ulandssekretariatets film om anstændigt arbejde på et sygehus i Tunesien

Den ny arbejdsmarkedslovgivning retter sig især mod arbejderne i den uformelle økonomi, fx. denne hummerfisker. Foto: Carsten Snebjerg.

NY ARBEJDSMARKEDSLOV I HONDURAS

Bunden dækkes bedre

● I Honduras er regeringen klar med et lovforslag om "social integration og beskæftigelse for selvstændige og beskæftigede i den uformelle økonomi". I princippet kan forslaget gavne mere end en million honduranere, som arbejder i den uformelle økonomi.

Lovforslaget er blevet udviklet af repræsentanter fra fagbevægelsen, den private sektor og regeringen. Formålet med denne lov ligger i tråd med regeringens politiske løfte om at arbejde for social sikkerhed.

Hvis loven vedtages i den honduranske kongres, kan den blive den mest omfattende i Latinamerika. Lovforslaget sigter på at skabe en mere stabil indkomst for arbejdere i den uformelle økonomi.

Francisca Canales, som repræsenterer Ulandssekretariatets partner CGT (*Confederación General de Trabajadores*), siger at lovforslaget er resultatet af næsten otte års arbejde.

En anden af Ulandssekretariatets partnere, CUTH (*Confederación Unitaria de Trabajadores de Honduras*), mener at loven er historisk, fordi tilblivelsen har fået de forskellige faglige organisationer og erhvervslivet til at nærme sig hinanden og sammen udarbejde loven.

Lovens formål er at inkludere de arbejdere (i den uformelle økonomi), som hidtil har været afskåret fra at være omfattet af arbejdsmarkedslovgivning og social beskyttelse af arbejdstagere.

Nogle af lovens elementer er blandt andet retten til at organisere sig, adgang til opkvalificering, adgang til sociale programmer og større arbejds-sikkerhed.

Se en film om hvordan skraldesamlere i Brasilien kan blive løftet ud af den uformelle økonomi.

Rose i front for Kenyas metalarbejdere

● Fagbevægelsen har hidtil været en sag for mænd i Kenya. I hovedbestyrelsen i Kenyas LO, COTU (*Central Organization of Trade Unions*), er kun tre af de 21 medlemmer kvinder. I hele organisationen udgør kvinder halvdelen.

Men Rose Omamo fra havnebyen Mombasa har slået hul i den traditionelle kønsfordeling. Hun blev tidligere i år valgt til generalsekretær for Kenyas metalarbejderforbund, AUKMW (*Amalgamated Union of Kenya Metal Workers*) – og er nu første kvinde som øverste leder i en traditionel mandefagforening.

Kamp for kvinderettigheder

Rose Omamo har hele sit liv kæmpet for overlevelse og anerkendelse i et særdeles mandsdomineret samfund. Da hun blev enke for nogle år siden, afviste hun et pres for at indgå nyt ægteskab med sin svoger, og i stedet valgte den ufaglærte metalarbejder at have to jobs

for at kunne brødføde sine børn og give dem en uddannelse.

I næsten 30 år har hun arbejdet ved samlebåndet på en mellemstor lastbil- og busfabrik i Mombasa. Hun var aktiv i det lokale netværk af faglige kvinder, og for fem år siden blev hun valgt som formand for AUKMW i Mombasa – forbundets næststørste afdeling. Året efter blev hun medlem af COTU's hovedbestyrelse, og hun har arbejdet hårdt for at skabe ligestilling på det kenyanske arbejdsmarked og internt i fagbevægelsen. Således er Rose Omamo formand for COTU's kvindeudvalg, og hun er et fremtrædende medlem af kvindeudvalget i International Faglig Sammenslutning Afrika.

Som ny generalsekretær for metalarbejderne vil Rose Omamo sætte ekstra turbo på kravet om ligeløn.

“Jeg vil sikre mine kvindelige kolleger de

samme rettigheder som deres mandlige: samme arbejde til samme løn”, understreger hun.

Faglige resultater med dansk støtte

Dansk Metal og Ulandssekretariatet har i flere år samarbejdet med det kenyanske metalarbejderforbund med fokus på blandt andet arbejdsmiljø. Her har Rose Omamo været involveret i at undervise andre tillidsfolk. Ikke mindst hendes evne til at sætte sig ind i love og regler og skriftligt at argumentere har gjort hende populær blandt kollegerne, når det ofte er lykkedes at få forbedret arbejdsvilkårene.

I 2016 har metalarbejderne forhandlet en overenskomst hjem med General Motors, som gav 11 procent mere i lønposen. Et andet godt resultat er en aftale med gummifabrikken Sameer, hvor barselsorlov, to måneders afskedigelsesgodtgørelse og sundhedsforsikring indgår.

FN's Verdensmål

Det er Rose Omamos faglige resultater i Mombasa, der har affødt respekt og givet hende opbakning. Foto: Laurits Holdt.

Dave Kwakwala meldte sig i fagforening og fik løst sine problemer. Foto: Signe Dam Lukowski

OPSØGENDE ARBEJDE BETALER SIG I MALAWI

Husarbejdere høster nye medlemmer

● Dave Kwakwala er i fuld gang med dagens arbejde i haverne omkring Kamuzu Sygeplejeskole i Blantyre, Malawi. Han slår græsset, fejer gangarealerne og luger bedene, så udendørsarealerne tager sig flot ud. Dave Kwakwala er et af de nye medlemmer i CIAWU (*Commercial and Industrial Allied Workers Union*), der blandt andet organiserer husarbejdere.

“Jeg arbejdede alt for mange timer, men vidste ikke rigtigt, hvad jeg skulle gøre ved det. En af mine venner rådede mig til at melde mig ind i fagforeningen, så det gjorde jeg. Siden har jeg ikke haft nogen problemer på arbejdet,” fortæller Dave.

Eksisterende medlemmer hverver nye

Siden 2014 har CIAWU haft særlig fokus på at få organiseret flere husarbejdere, for eksempel vagter, gartnere, rengøringskoner, barnepiger eller kokke. Det er en gruppe, der er svær for fagforeninger at få fat i, da de ofte arbejder alene i private hjem. Men CIAWU har fundet løsningen: Med støtte fra Ulandssekretariatet uddanner de hververe, som tager ud og stemmer dørklokker i områder med mange husarbejdere.

“Vi afholder workshops for vores eksisterende medlemmer og fortæller dem, hvad en fagforening er og hvad vi kan hjælpe dem med, og vi lærer dem om basale arbejdsrettigheder. Derefter sender vi nogle af dem ud for at rekruttere nye medlemmer,” fortæller CIAWU's generalsekretær, Mary Dzinyemba.

Kæmpe medlemspotentiale

Hververne går på gaden iklædt fagforeningens t-shirts og bevæbnet med små pjecer, som fortæller om CIAWU og fordelene ved at være medlem. Med sig har de også en notesbog, hvor de skriver navnene på de nye medlemmer op. De vender sjældent tilbage med mindre end ti navne hver. Den opsøgende indsats har betydet, at antallet af husarbejdere, som er organiseret i CIAWU, er steget fra omkring 1.000 til over 5.000 i løbet af de sidste to år. Husarbejdere udgør nu over halvdelen af CIAWUs samlede medlemsskare.

“Nu er de begyndt at komme af sig selv, fordi de har hørt om os fra andre. Så vores indsats har virkelig båret frugt. Indtil nu har vi kun været synlige i de to største byer, men fremover vil vi også fokusere på nogle af de mindre byer. Med omkring 30.000 husarbejdere i Malawi er medlemspotentialet enormt,” siger Mary Dzinyemba.

MENA

Kvinder på vej frem i fagbevægelsen

● I Mellemøsten og Nordafrika er kvinder begyndt at indtage flere og flere pladser ved forhandlingsborde og besluttende organer i fagbevægelsen. Og selv om det ikke går med stormskridt, blæser ligestillingens vinde den rigtige vej.

I det ustabile Libyen overtog Nermin Sharif posten som generalsekretær for Libyens LO i september. Hun kommer fra transportsektoren og har beklædt poster i det internationale transportarbejderforbund og i den regionale arabiske fagbevægelse.

I Bahrain går det lidt bedre i det traditionelt mandsdominerede samfund. Her blev kvinder valgt til en fjerdedel af posterne i den øverste faglige ledelse af Bahraíns LO (*GFBTU – General Federation of Bahrain Trade Unions*). Blandt de mest erfarne, kvindelige faglige ledere er 42-årige Suad Mohammed Mubarak, som nu er vicegeneralsekretær og leder af ligestillingsarbejdet i organisationen.

I Tunesien besluttede hovedorganisationen UGTT (*Union Générale Tunisienne du Travail*), som arbejder

tæt sammen med Ulandssekretariatet, allerede for fem år siden at give kvinder (og unge) større indflydelse. Den seneste kongres har lagt linjerne for mere ligestilling, selv om der er lang vej igen til et decideret generations- og kønsskifte. Een kvinde, Naima Hammami, blev valgt ind blandt de øvrige 12 medlemmer i UGTT's hovedbestyrelse.

Kvindenetværk

Ulandssekretariatet samarbejder med organisationerne i de nævnte lande samt i Jordan og Egypten om blandt andet kvinders rettigheder – for eksempel gennem det arabisk-danske netværk for kvinder i fagbevægelsen. Ved det seneste netværksmøde, som foregik i Jordan, sagde Ulla Puck, som tidligere har været faglig sekretær i Dansk Metal Tele Øst:

“Jeg har lært en masse om de kvinder, der går med tørklæde. De er bestemt ikke underkuede og holdt nede af deres mænd. Det er fagforeningskvinder, der kæmper imod vold mod kvinder og vold og trusler mod fagligt aktive. Hold da op! Det er en øjenåbner at høre de kvinder fortælle.”

Suad Mohammed Mubarak er vicegeneralsekretær i Bahraíns landsorganisation. Foto: Carsten Flint Hunneche.

Fagbevægelsen skaffer **barselsløn** til tusinder af kvinder i Zanzibar

Kvinder har nu ret til barselsdagpenge i Zanzibar. Foto: Katrine Dichmann Christoffersen.

FN's Verdensmål

● For første gang nogensinde får arbejdende kvinder i den autonome østat Zanzibar ud for Tanzania nu ret til understøttelse under barsel. Ordningen trådte i kraft i 2016, og omkring 2400 kvinder har allerede fået del i barselspengene.

Det er Zanzibars landsorganisation ZATUC (*Zanzibar Trade Union Congress*), der har stået fadder til ordningen. I to år har ZATUC's ledelse presset på for, at kvinder får en samfundsmæssig kompensation, når de sætter børn i verden. Det har til tider været en kamp op ad bakke, og resultatet betegnes som en af fagbevægelsens største succeser.

“Zanzibar er et muslimsk land, men vi diskriminerer ikke mellem mænd og kvinder, og der er masser af kvinder på arbejdsmarkedet. Derfor syntes vi, det var helt urimeligt, at kvinder ikke fik nogen kompensation, når de er på barsel,” siger ZATUC's generalsekretær Khamis Mohammed.

“Det her er så absolut en af de største sejre, vi har opnået,” understreger han.

Kvindepolitisk strategi

Barselsordningen er et resultat af den køns- og kvindepolitiske strategi, ZATUC har udarbejdet i samarbejde med Ulandssekretariatet. Siden 2007 har Ulandssekretariatet bidraget med viden og

økonomisk støtte til en systematisk ligestillingspolitik, både internt i fagbevægelsen og i det omgivende samfund.

I fagbevægelsen har det betydet, at flere end halvdelen af de faglige ledere i Zanzibar i dag er kvinder, ligesom der er etableret kvindeudvalg og uddannelse af kvindelige tillidsfolk.

Social- og sygesikringsordningen administreres af en fond, hvor arbejdstagere kan tegne medlemskab (*ZSSF – Zanzibar Social Security Fund*). For bare få år siden havde kvinder ikke ret til at forsikre sig i ZSSF, men det blev ændret efter ZATUC-ledelsens politiske pres.

I dag kan en kvinde opnå barselsdagpenge i tre måneder, og hun kan vælge at tage en del af orloven forud for fødslen. Kvinder har ret til understøttelsen hvert andet år.

Khamis Mohammed fortæller, at det er kvinder i alle slags jobs, der har meldt sig til ZSSF. Det gælder også nogle af de lavest lønnede og mest udnyttede kvindelige arbejdere, nemlig husarbejderne, som oftest ikke er organiserede, men udgør en stor del af den uformelle økonomi.

De sociale ordninger finansieres af arbejderne selv, der indbetaler fem procent af deres bruttoløn til ZSSF.

Kollektive forsikringer får taxichauffører til at strømme ind i fagforeningen

Boda-boda er det ugandiske navn for motorcykeltaxier.
Foto: Laurits Holdt.

● Lastbilchauffører, og ikke mindst motorcykeltaxi-chauffører i Ugandas hovedstad Kampala, strømmer til transportarbejder-forbundet ATGWU (*Amalgamated Transport and General Workers' Union*). I dag tæller forbundet flere end 38.000 medlemmer, heraf mindst 11.000 boda-chauffører (boda-boda er den ugandiske ord for motorcykeltaxier). De melder sig ind for at få del i de goder, der er en del af transportarbejderforbundets strategi for at tiltrække flere fra den uformelle økonomi.

særlige ulykkesforsikringer, kørekort og billige lån, som trækker arbejdere i den uformelle økonomi i Uganda til fagforeningerne. Mere end halvdelen af arbejdsstyrken i Kampala er beskæftiget i den uformelle økonomi.

For boda-folket er det ikke mindst adgangen til en forsikring, der trækker. Forsikringen, der kaldes *Wekume*, koster boda-chaufføren lidt under 100 kroner om året.

Mange boda-chauffører kommer ud for alvorlige ulykker, og tidligere har de og deres familier selv måttet klare lægeregningerne. Med kollektiv forsikring er boda-folket sikret et vist beløb til behandling – og der er afsat penge til kritisk sygdom, ulykker der resulterer i handicap samt livsforsikring.

Der er endvidere organiseret en række kurser for boda-ledere inden for økonomi, forhandling og organisation. Og boda-medlemmerne kan få undervisning i HIV/AIDS-sikkerhed, arbejdstageres rettigheder, og hvordan man får sin forretning til at løbe rundt.

Sociale goder

Det er især sociale hjælpepakker,

FN's Verdensmål

1 AFSKAF FATTIGDOM

8 ANSTENDIGE JOBS OG ØKONOMISK VÆKST

10 MINDRE ULIGHED

Se en film om motorcykel-taxier i Ugandas naboland, Rwanda.

Fagbevægelsen er ved at få fodfæste i Myanmar.
Sygeplejersker til fagligt møde. Foto: Jacob Rosdahl

Social dialog sikrer fair arbejdskontrakter

● Et fejlslogent dekret fra regeringen i Myanmar er blevet vendt til en frugtbar social dialog mellem arbejdsmarkedets parter. Det fastslår formanden for Myanmar's faglige hovedorganisation CTUM (*Confederation of Trade Unions of Myanmar*), Maung Maung.

"Vi har fået mulighed for at drøfte med arbejdsgivere i forskellige industrisektorer om at forbedre arbejdsvilkårene ved indførelse af arbejdskontrakter," siger han.

Uklare og tvetydige kontrakter

Forhistorien er, at regeringen sidste år dekreterede en minimumsløn svarende til 20 kroner for en otte timers arbejdsdag. Det er ikke meget, men har alligevel fået virksomhederne til at fyre tusindvis af medarbejdere. Selvom Myanmar fortsat har nogle af de laveste lønninger i verden.

Samtidig blev der indført obligatoriske arbejdskontrakter for registrerede firmaer på det private arbejdsmarked.

Problemet var imidlertid, at arbejderne ikke turde skrive under på kontrakterne, fordi de på flere punkter var uklare og tvetydige. Og selv efter flere måneder var det under ti procent af virksomhederne, der havde indført kontrakterne.

Et af de store problemer med de oprindelige, obligatoriske kontrakter var, at der var indført en prøvetid

på tre måneder, hvor arbejderne kun fik udbetalt halvdelen eller tre fjerdedele af den aftalte løn. Det ville CTUM ikke acceptere, fordi det ifølge Maung Maung ikke er muligt at overleve på en så lav løn.

Reelle forhandlinger

Heller ikke arbejdsgiverne var tilfredse med de nye kontrakter, og det fik regeringen til først på året at indkalde til et trepartsmøde. Her gjorde CTUM det klart, at der skulle komme en forbedring i forhold til prøvetid og opsigelsesvarsler, før fagbevægelsen kunne acceptere det.

Det krav førte i februar til en reel forhandling om arbejdskontrakterne mellem de faglige organisationer og arbejdsgiverne.

"De to parter blev enige om at ændre de kontroversielle punkter i standardkontrakten. Og der blev nedsat et udvalg, der skal komme med forslag til en ny ansættelseskontrakt," siger Maung Maung.

Endvidere blev man enige om det praktiske i, at parterne inden for samme industri sætter sig og forhandler sammen. Det vil sige tekstilarbejdernes fagforening forhandler med tekstilfabrikanterne, lastbilchauffører forhandler med transportbranchen osv.

Maung Maung betegner forløbet som "et stort skridt" henimod at praktisere social dialog. Ulandssekretariatet samarbejder med CTUM om blandt andet anstændige arbejdsforhold i tekstilindustrien.

Dansk støtte til reformer

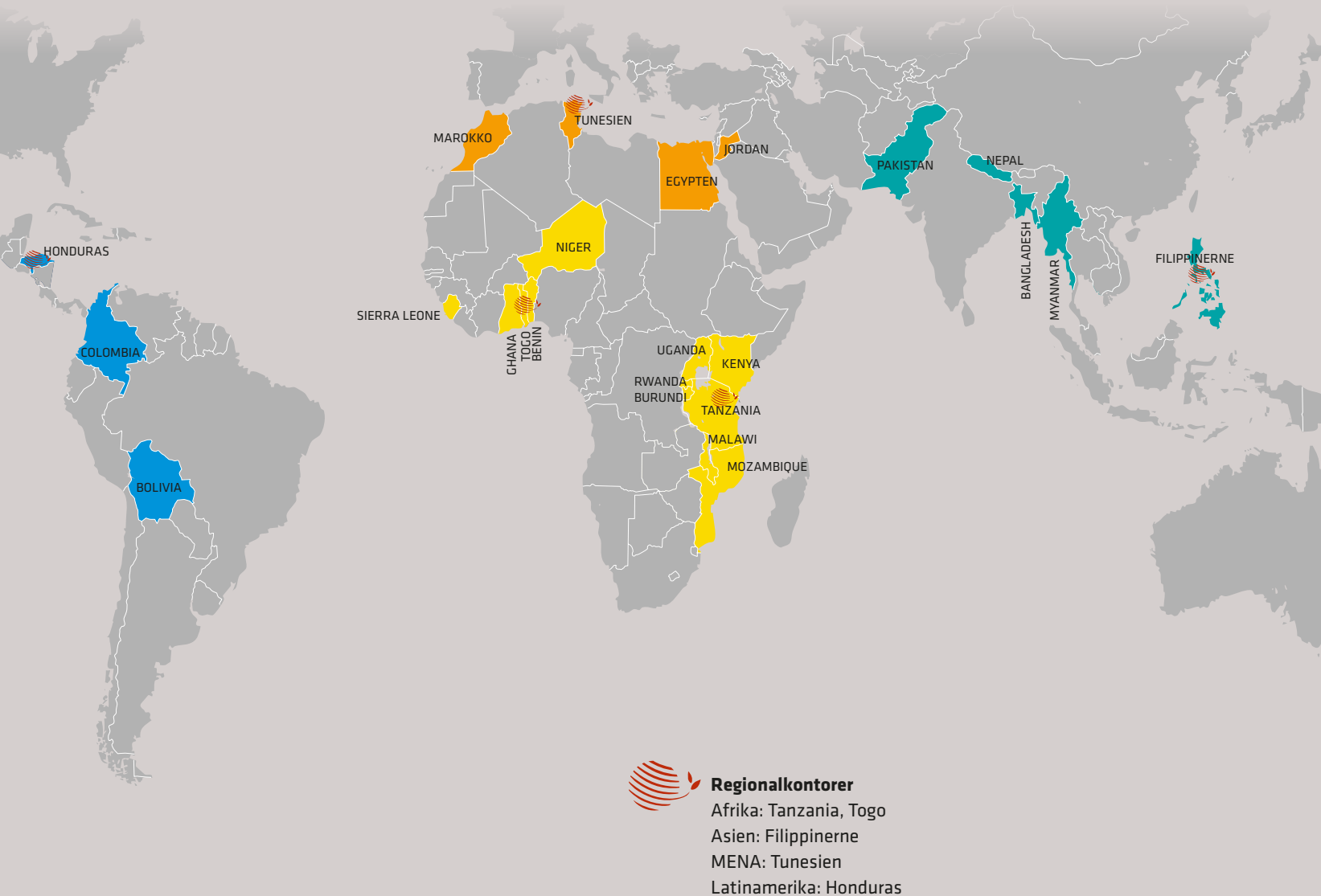
Som led i udviklingsbistanden til Myanmar har Danmark netop sat et nyt projekt i søen, der går ud på at støtte en reform af arbejdsmarkedsløvgivningen, herunder arbejdsmiljø og etablering af social dialog. Projektet, som er støttet af det danske udenrigsministerium under den såkaldte myndighedsordning, skal især være med til at forbedre reglerne om, og håndhævelsen af, arbejdstilsyn.

Konkret skal Ulandssekretariatet og Dansk Industri afholde en række workshops for repræsentanter fra fagbevægelse og arbejdsgiverorganisationer, hvor de trænes i social dialog. Den første af i alt seks workshops blev holdt i slutningen af september. Projektet er støttet af Danmark, EU, USA, Japan og ILO.

Se en film om de ulige levevilkår i Asien (Bangladesh).

ULANDSSEKRETARIATETS PARTNERLANDE

Afrika

En af de største udfordringer i Afrika er at skabe arbejde – og mere anstændigt arbejde – for de millioner af unge, der lever fra hånden i munden indenfor den uformelle økonomi. I 2016 blev ILO's anbefaling om formalisering af den uformelle økonomi for alvor sat på dagsordenen af fagbevægelsen i store dele af Afrika, hvor det er nødvendigt for regeringer, arbejdsgivere og arbejdstagere at styrke den sociale dialog og tage et fælles ansvar for at fremme både organisering og formalisering af den uformelle økonomi. Det gælder ikke mindst gennem fokus på faglige rettigheder, erhvervsuddannelser og opbygningen af sociale sikkerhedsnet. Anstændig og mere stabil beskæftigelse er en helt nødvendig forudsætning for at begrænse migrationen fra Afrika. Dvs. åbne muligheder for, at de mange unge og specielt unge kvinder i den uformelle økonomi, som i dag bliver presset ud af deres hjemlande på grund af manglen på jobs, kan se en fremtid for sig selv i de lande, hvor de er født og opvokset.

Asien

Tekstil- & beklædningsindustrien er altid en god indikator for, hvor i verden løn- og øvrige produktionsomkostninger er lavest. Derfor er det også værd at følge, hvordan flere og flere beklædningsvirksomheder gennem de sidste år flytter produktion fra Kina til lande som Myanmar og Cambodia – for ikke at tale om Etiopien, Tanzania og andre lande i Afrika. Ingen tvivl – alle steder er arbejdspladserne velkomne, men flytningen sætter samtidig fokus på behovet for at sikre, at minimumslønningerne bliver hævet til et niveau, så folk er i stand til at overleve og forsørge deres familie. Arbejdet med at sikre anstændige minimumslønninger er et af de temaer, Ulandssekretariatet støtter vores partnerorganisationer med – som en del af deres arbejde for at forbedre den lokale lovgivning på arbejdsmarkedet og samtidig styrke den sociale dialog på arbejdspladserne.

MENA

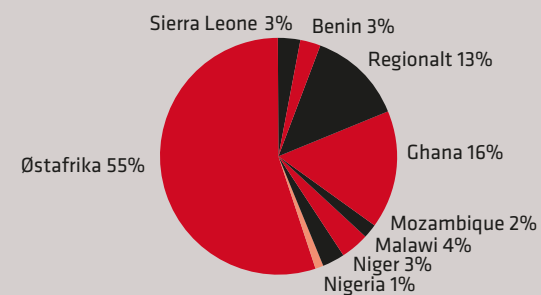
Mellemøsten er stadig præget af store politiske omvæltninger og udfordringer. Yderpunkterne kan illustreres af udviklingen i Tunesien og Egypten, hvor Tunesien fortsat kæmper med at stabilisere den demokratiske udvikling. Her løb regeringen i 2016 ind i et mistillidsvotum, som førte frem til en fælles aftale mellem de forskellige politiske partier og civilsamfundet – inklusive fagbevægelsen – om grundlaget for en ny regering. I Egypten går den politiske udvikling på mange måder den modsatte vej. Udviklingen har bevæget sig i retning af en stigende undertrykkelse af oppositionen og alle aktiviteter i civilsamfundet. Antallet af fængslede 2013-2017 er nu nået op på 60.000, og det bliver nu imødegået af regeringen – ved at bygge 10 nye fængsler. Den manglende politiske stabilitet i de enkelte lande tager fortsat en stor del af fagbevægelsens opmærksomhed, mens der kun gradvist frigøres tid og ressourcer til at opbygge og styrke den interne kapacitet til at indgå i dialog i de enkelte sektorer og på arbejdspladserne.

Latinamerika

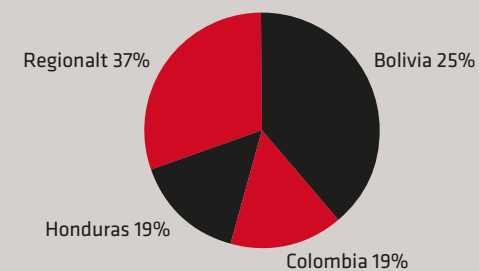
2016 blev året, hvor Colombias regering og oprørsgruppen FARC endelig underskrev en fredsaftale og dermed tog skridtet til at afslutte den sidste borgerkrig i Latinamerika. Erfaringer fra tidligere fredsaftaler og efterfølgende demokratisering har desværre ikke levet op til forventningerne. I Mellemamerika er demokratierne stadig svage, økonomien er præget af ekstrem ulighed, institutionerne er svage og menneskerettighedssituationen foruroligende. Forkæmpere for menneskerettigheder, herunder fagforeningsfolk, er stadig forfulgte og trues på liv og førlighed, og organisering af fagforeninger i en lang række sektorer mødes stadig med modstand og undertrykkelse fra arbejdsgivere. Den uformelle økonomi udgør en stor del af økonomien i landene. Gadesælgers, løsarbejdere og husarbejdere arbejder uden adgang til en fast indkomst, sygesikring, pensionsopsparing og uden kontrakter. Regulering af den uformelle økonomi er et af de temaer, Ulandssekretariatet støtter i Latinamerika.

NØGLETAL

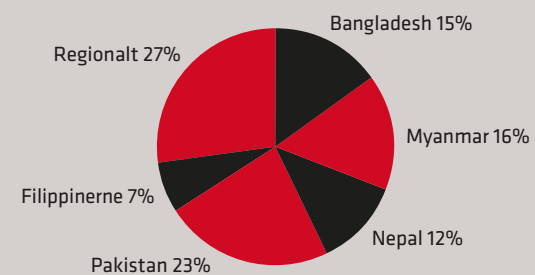
Indsatser 2016 Afrika – fordelt på lande

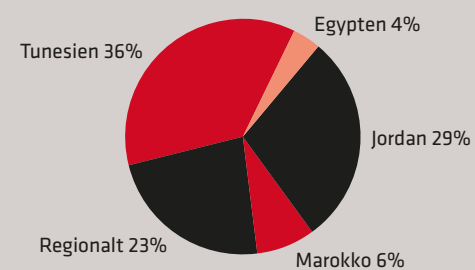
Indsatser 2016 Latinamerika – fordelt på lande

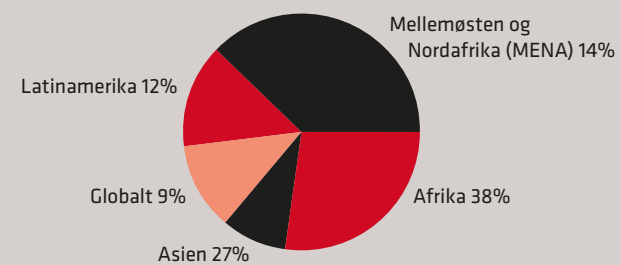
Indsatser 2016 Asien – fordelt på lande

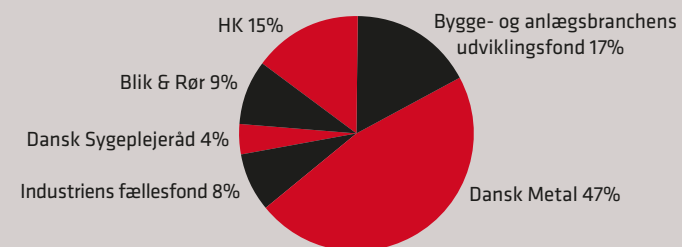
Indsatser 2016 MENA – fordelt på lande

Indsatser 2016 – fordelt på verdensdele

Solidaritetsprojekter fordelt på danske samarbejdspartnere

Ulandssekretariatet samarbejder desuden med DLF og BUPL om solidaritetsprojekter i forbundenes eget regi

KOMMUNIKATION

Fokus på Unge

● I 2016 har vi understøttet forbundenes strategiske unge-indsatser ved at bidrage med internationale vinkler og aktiviteter. Det er skønt at opleve engagerede lærlinge på landbrugsmekanikeruddannelsen i Aars gå i direkte dialog med lærere fra en teknisk skole i Tanzania i et projekt, som er støttet af Dansk Metal (og i øvrigt promoveret ved Danmarks-mesterskaberne i Skills). Det giver stof til eftertanke, når unge Blik & Rør-lærlinge bruger deres sommerferie på at besøge "Verdens Tag" i Nepal for at få en bedre forståelse af, hvilken rolle fagbevægelsen spiller i genopbygningen af landet efter de voldsomme jordskælv i 2015.

I Tanzania tog den danske ambassadør Einar Hebogård Jensen sig tid til at mødes med fem adm. studerende og HK-Ungdom medlemmer fra VIA Århus, da de var på seks ugers feltophold i Arusha som en integreret del af deres uddannelse. Snakken gik om alt lige fra udviklingshjælp og afrikansk infrastruktur til uddannelsespolitik og det fortsatte behov for solidaritet. Og netop solidaritetskomponenten har de fem studerende arbejdet med i 2016, hvor de i samarbejde med fagligt aktive i Arusha har formuleret konkrete solidaritetsprojekter. HK støtter dette uddannelsesinitiativ, som i 2017 går ind i sit tredje år.

De internationale ungdomsaktiviteter er blevet fulgt nøje med opslag på Facebook, blogindlæg, artikler til diverse hjemme-

sider og videofilm fra de unge HK-medlemmers studieophold i Tanzania.

Ny introfilm og tre korte videoklip

Op til bestyrelsesmødet i maj lå en ny, opdateret introduktionsvideo om Ulandssekretariatet klar sammen med tre små film beregnet til oplæg og sociale medier om temaer som social dialog, anstændigt arbejde og ulighed. Både introfilm og videoklip er tilgængelige på vores hjemmeside og er blevet distribueret til baglandet på USB-stik. Det er vores håb, at flest muligt bruger film og videoklip i forskellige faglige sammenhænge.

Hjemmeside med indhold og holdninger

Opdateringer på hjemmesiden med korte nyheder, artikler og dokumenter som eksempelvis arbejdsmarkedsprofiler har oplevet et kvalitetsløft gennem året. Ulandssekretariatets kommentarfelt på hjemmesiden opdateres nu ugentligt og er som regel en kommentar til ugens bærende nyheder eller artikel.

Et år med mange kongresser

Vi kom rundt med Ulandssekretariatets materialer på fire kongresser i løbet af året, og det var som altid en stor fornøjelse at få en snak med tillidsfolk og ansatte, som i 2016 kom fra SL (Nyborg), NNF (Ålborg), Dansk Metal (Århus) og DLF (København).

En kampagne takker af og en ny er sat i søen

Informationsindsatsen omkring ulighed – og dens udstilling af billedserier fra Nepal og Myanmar – var på besøg i ti forbund, og vi har fået mange positive tilbagemeldinger. Som en spin-off-effekt er det lykkedes at få en af billedserierne godkendt af "Byens Hegn" og hængt op ved Metro-byggeriet på Nuuk Plads. Så nu kan man dvæle ved teksten samt de store billeder, som er trykt i mandshøjde (og behørigt sikret mod graffiti-malere) langs cykelstien ad Nørrebro's grønne slange. Det er elever fra skiltemaler-uddannelsen på Hvidovre TEC, som har produceret udstillingen og sat den op. Udstillingen vil kunne ses fra februar 2017 og seks måneder frem.

Den nye kampagne i 2017 – "Sammen med baglandet" – har fokus på det store engagement, der lægges i diverse solidaritetsprojekter ude i forbundene. Mere om det på side 28-31 her i Årsrapporten.

Ulandssekretariatet har optrådt i en række medier, primært i tre kategorier, nemlig videreformidling af vores artikler i fx globalnyt.dk, debatindlæg i fx altinget.dk samt artikler om solidaritetsprojekter i forskellige fagblade og lokale medier. Vi har desuden udgivet et enkelt nummer af magasinet #Uland (om ulighed i forbindelse med informationsindsatsen) samt en løbende opdatering af arbejdsmarkedsprofilerne for de lande, hvor vi arbejder. Profilerne sendes til det danske bagland, interesseorganisationer, partnere og ambassader.

Se en film om Erhvervsskolerne Aars' besøg på Arushas tekniske skole.

Ulandssekretariatet i medierne

Kristeligt Dagblad Arbejdsgiverne
TV2 News Blik & Rør
Vesthimmerlands Folkeblad altinget.dk
Dansk Industri Det Arabiske Initiativ
globalnyt.dk
TV MidtVest LO
CO-magasinet Herning Folkeblad Dagbladet Ringkøbing-Skjern

Mød

nogle af Ulandssekretariatets ressourcepersoner

● En af Ulandssekretariatets styrker som udviklings- og bistandsorganisation er adgangen til den viden om arbejdsmarkedet, der ligger i den danske fagbevægelse.

Internt i Ulandssekretariatet arbejder en række personer, som har en fortid i fagbevægelsen, fx LO- og FTF forbund. De har en dyb ekspertise indenfor arbejdsmarkedet og faglige spørgsmål af mere teknisk karakter, som rækker langt ud over det, der har med programmer og projekter indenfor selve udviklingsbistanden at gøre.

Ud over at sikre gennemførelsen af programmerne understøtter de interne ressourcepersoner Ulandssekretariatets strategiske prioriteter som social dialog, arbejdsmiljø, faglige rettigheder og uddannelser m.m. De fungerer så at sige som Ulandssekretariatets egne in-house eksperter.

Derudover bidrager eksterne ressourcepersoner og eksperter fra fagbevægelsen i stigende grad med viden, ekspertise

og erfaringer til Ulandssekretariatets partnerorganisationer i udviklingslandene. Det gælder områder som arbejdsmiljø, forhandlingsteknik, kommunikation og information, arbejdsmarkedslovgivning og social dialog indenfor både den private og offentlige sektor.

En ressourceperson bidrager med afsæt i partnerorganisationens behov for hjælp, inspiration og rådgivning – og efter aftale mellem Ulandssekretariatet og ressourcepersonens forbund – til løsningen af en afgrænset opgave med en klar målsætning.

Aktiviteterne er typisk kurser og seminarer i partnerlandet. Undtagelsesvist kan der være tale om aktiviteter i Danmark, f.eks. i form af konferencer eller studiebesøg.

Sidst, men ikke mindst, benytter Ulandssekretariatet ressourcepersoner fra vores forgrenede netværk i udviklingslandene. På den måde skabes der synergi og samarbejde på tværs af fagbevægelserne i vores partnerlande.

JAN TOFT RASMUSSEN. Arbejdsmiljøkonsulent i Dansk Metal. Har i 2016 medvirket til at afholde en række kurser for ledelsesrepræsentanter fra ti fagforeninger i Kenya og Uganda, der alle er tilsluttet IndustriAll. Kurserne handler om arbejdsmiljø, overenskomstdækning og medlemshvervning.

JØRGEN HOLST. Konsulent i FTF og i øvrigt tidligere leder af Ulandssekretariatets regionalkontor for Østafrika. Har i 2016 – sammen med advokat Per Laier fra Dansk Industri – medvirket til at gennemføre seminarer for arbejdsmarkedets parter i Kenya og Uganda om, hvordan parterne kan forbedre løsningen af arbejdsrelaterede konflikter, herunder hvordan en aktiv indsats kan reducere antallet af sager i arbejdsretten.

JØRN LARSEN. Områdeleder i CO-Industri. Har i 2016 – i samarbejde med chefkonsulent Jan Lorentzen fra Dansk Industri – medvirket til en række aktiviteter til fremme af lokalt partssamarbejde om Corporate Social Responsibility (CSR) inden for udvalgte sektorer i Filippinerne.

KAMILLA VEJERGANG LEMBECKE. Selvstændig CSR konsulent. Har sammen med Jørn Larsen en central rolle i at opbygge kapacitet på CSR-området i Filippinerne.

MARKUS BALSLEV. Konsulent i BUPL. Har i 2016 medvirket til gennemførelse af aktiviteter i tilknytning til Ulandssekretariatets programsamarbejde med partnerorganisationer i Benin, Sierra Leone og Kenya med fokus på den uformelle økonomi. En komponent af samarbejdet drejer sig om overførsel af erfaringer fra Vestafrika til Østafrika, bl.a. med afsæt i ILO's retningslinjer for anstændige arbejdsvilkår på førskoleområdet.

FLEMMING SØRENSEN. International sekretær i Danmarks Lærerforening. Har spillet en afgørende rolle for kapacitetsopbygning i lærerorganisationerne i bl.a. Østafrika.

LOTTE MEILSTRUP. Uddannelseskonsulent i FOA. Har sammen med leder af FOA Faglig Morten Bruun Søgaard og uddannelseskonsulent LAURA MØLLEBRØ spillet en central rolle i gennemførelsen af aktiviteter, der handler om ældrepleje i Ghana.

FOKUS 2017: INTERNATIONAL SOLIDARITET

Sammen med baglandet

● Fagbevægelsen har international solidaritet i sit DNA. Arbejderbevægelsens signatur-sang hedder såmænd Internationale, men international solidaritet er ikke kun et begreb af historisk interesse. Tværtimod har det vel aldrig været mere aktuelt i vores globaliserede tidsalder. Kapitalen har nærmest fri bevægelsesfrihed over hele kloden. I vores del af verden har vi godt nok en fagbevægelse, men udenfor Europas grænser eksisterer såvel gamle styrkeforhold som grov udbytning stadig.

Det understreges af den globale ulighed, hvor en håndfuld mennesker ejer lige så meget som verdens 3,5 milliarder fattigste mennesker. Det viser sig i de vanskeligheder, fattige lande har ved at indgå i verdenshandlen eller i den globale arbejdsdeling, hvor lande i Asien syr tøj til hele verden til alt for lave lønninger.

Andelen af fattige er faldet verden over – blandt andet på grund af en voksende middelklasse i lande som Kina og Indien – mens det reelle antal af fattige er steget. Det er globale problemer, som vi er nødt til at forholde os til. Tænk bare på, hvor meget flygtninge- og migrantkrisen har ændret den politiske dagsorden i Europa.

Stå sammen

Og hvad kan international solidaritet så gøre ved det? Og hvad kan man stille op som almindelig dansk lønmodtager over for problemer af fuldkommen uoverskuelig størrelsesorden?

Man kan stå sammen. Som det også ligger i fagbevægelsens DNA. Det er det budskab, som Ulandssekretariatet et langt stykke ad vejen rejser med. Vi støtter vores kolleger i at organisere sig, hjælper til opkvalificering, opmuntrer til demokrati og social dialog, for ikke at tale om det lobby-arbejde, som foregår i forhold til at ændre arbejdsmarkedslovgivning og sociale sikkerhedsnet i vores partnerlande.

Det er i vores alles interesse, at arbejdsmarkederne udvikler sig i udviklingslandene. Ikke blot for at skabe en mere retfærdig verden, men også for at vi som danske lønmodtagere kan beholde og udvikle vores jobs.

Danske ildsjæle

Den danske lønmodtager er særdeles kvalificeret. Derfor støtter Ulandssekretariatet solidaritetsprojekter, hvor ildsjæle i den danske fagbevægelse står sammen i for eksempel indsamlinger eller ved at blive udsendt som ressourcepersoner (se også side 26-27) til specifikke opgaver.

I 2017 vil Ulandssekretariatets kampagne-aktiviteter koncentrere sig om dansk fagbevægelse. Vi vil tilbyde de forskellige forbund udstillinger, som viser nogle af ildsjælenes bidrag til den internationale solidaritet. Vi vil vise, at man kan gøre en forskel – både i den store komplicerede, globale sammenhæng og i den danske virkelighed, hvor vi gerne vil inspirere til mere solidaritet.

Tre lærlinge brugte sommerferien i Nepal

Den 25. april 2015 ramte det første af to voldsomme jordskælv Nepal. Flere end 8.000 mennesker omkom, over 600.000 boliger, 4.000 skoler og hundrevis af hospitaler og regeringsbygninger blev ødelagt eller svært beskadiget.

Derfor deltager Blik- og Rørarbejderforbundet, Ulandssekretariatet, Dansk Metal og arbejdsgiverorganisationen Arbejdsgiverne i et fælles projekt, hvor de støtter uddannelsen af nepalesiske VVS'ere.

Tre VVS-lærlinge og en faglærer brugte deres sommerferie i Nepal. Opholdet i Nepal bestod dels af en række besøg på byggepladser, medvirken i undervisningen af nye faglærere på teknisk skole og etablering af vand og afløb på ødelagte toiletter på en jordskælvsramt skole.

"Det har været en fantastisk oplevelse. Det at møde en anden kultur og se hvordan de gør tingene, har været meget lærerigt," siger Malthe Lyth Jensen, der til daglig er i lære hos Gunnar Kristensen A/S i Herning.

Ordnes med håndkraft

I over et år har skolen med over 300 elever været uden toiletter, men efter en fælles indsats fra de nyuddannede faglærere og danske VVS-lærlinge blev der rettet op på tingene.

Men for at klare manglen på VVS'ere skal der uddannes langt flere faglærere. Og det medvirkede de tre danske VVS-lærlinge også til under deres ophold.

Ingen af de tre danske VVS-lærlinge har tidligere rejst i Asien, og opholdet har udover det faglige også budt på en række kulturelle indtryk. "Det kan være noget af et kulturchok, når man kommer fra Danmark og ikke har oplevet andet end de mest populære turiststeder i Europa. Nepal er anderledes, men også ufatteligt smukt og gæstfrit. Det må gerne blive et gensyn," siger Malthe Lyth Jensen.

Værktøj til Filippinerne

Det er syv stolte og lettede arbejdere, der er samlet i landsbyen Tim nord for Ringkøbing en kold morgen i april. De kommer fra maskinfirmaer i området, og som lokale tillidsvalgte i LO Ringkøbing Fjord kan de endelig se frugterne af hundrede af timers anstrengelser med at indsamle brugt værktøj til Filippinerne, nærmere bestemt til ACIW (*Association of Construction and Informal Economy Workers*).

Forud havde de vestjyske tillidsmænd brugt rigtig mange timer i deres fritid med at opdrive værktøjet hos de mange maskinfirmaer i området. Og de er udelukkende blevet mødt med åbne arme på virksomhederne. Mange steder var virksomhederne kedede af ikke at have noget værktøj at give til projektet. I alt 14 firmaer donerede værktøj, og en enkelt udskrev endda en check til indkøb af nyt værktøj.

Værktøjet bliver lastet i en stor container. "De får endda nogle spåner med," siger Michael Lisbjerg og kigger på værktøjet.

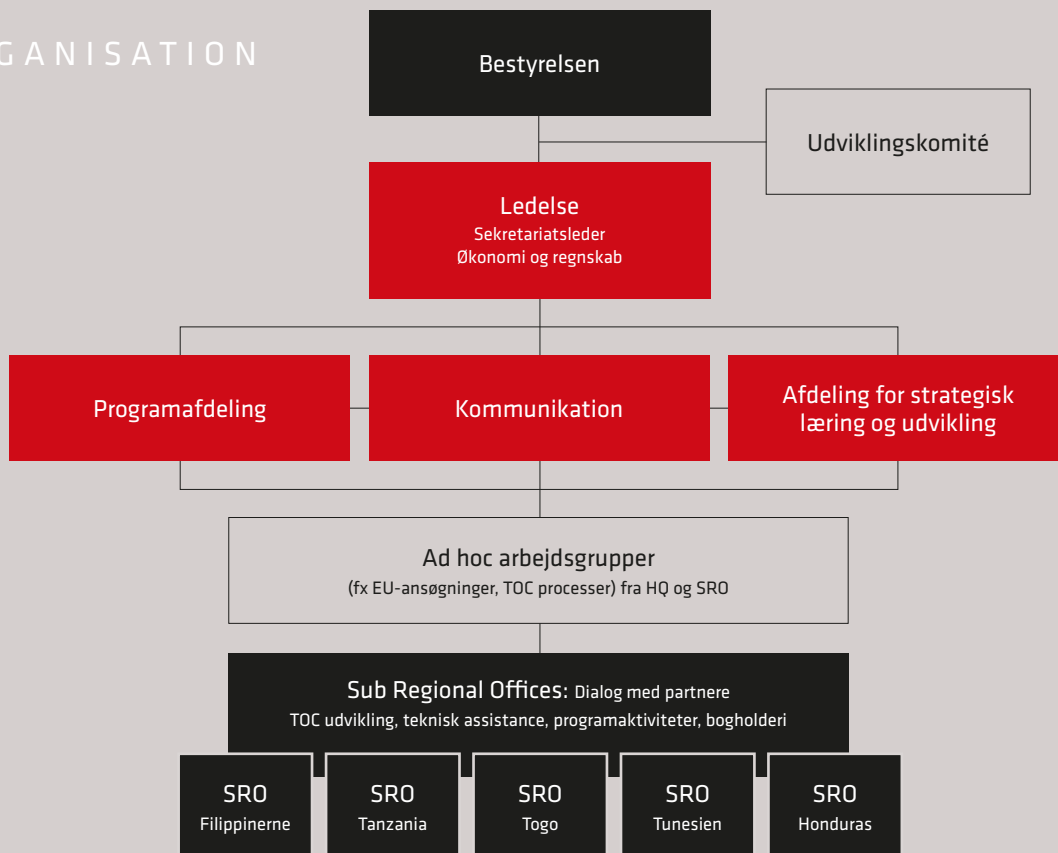
Han er fællestillidsmand på Vestas – og en glad mand i dag. Han slår fast: "Det er jo ikke noget gammelt skrot. Det er meget anvendeligt og brugbart værktøj."

Og på spørgsmålet om hvorfor, svarer Michael: "Jeg gør det, fordi det altid har faldet mig naturligt at hjælpe andre, men jeg gør det også for at hjælpe mig selv," og uddyber, "en af drivkræfterne bag det at være tillidsmand er ønsket om at hjælpe dine kolleger, og gennem international solidaritet er vi på sigt med til at skabe bedre løn- og ansættelsesforhold andre steder i verden, så virksomhederne ikke konkurrerer på dårlige arbejdsforhold."

ACIW's generalsekretær Nonoy Palarca var i strålende humør, da det danske værktøj efter en møjsommeligt toldbehandling endelig ankom i den plumbrede container.

"Jeg er meget taknemmelig for det indsamlede værktøj og vil gerne på vegne af ACIW's medlemmer viderebringe en dybtfølt tak til vores solidariske, danske brødre og søstre, som har lagt tid og hjerteblod i denne imponerende værktøjsindsamling. Også en stor tak til alle de danske virksomheder, som har doneret værktøjet," siger han.

ORGANISATION

DANSKE SAMARBEJDSPARTNERE

FAGLIGE ORGANISATIONER

BAT-Kartellet
Blik- og Rørarbejderforbundet
BUPL
CO-industri
Dansk EI-Forbund
Danmarks Lærerforening

Dansk Metal
Dansk Sygeplejeråd
Finansforbundet
FOA - Fag og Arbejde
FTF
HK

LO
Socialpædagogernes
Landsforbund
Uddannelsesforbundet
3F

ANDRE

DI
Håndværksrådet
VIA University College
Århus

Ulandssekretariatet
LO/FTF Council

www.ulandssekretariatet.dk

Se
Ulandssekretariatets
introfilm